

บทที่ 4

ผลการทดลอง

ผลการทดลองในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีอยู่ 3 ขั้นตอน ทั้งใน การทดลองในภาคสนาม และในห้องปฏิบัติการก่อนนำมาวิเคราะห์ทางสถิติเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ทรีตเมนต์ต่าง ๆ ซึ่งผลการทดลองในแต่ละขั้นตอนในแต่ละการทดลองย่อยเป็นดังต่อไปนี้

4.1 การทดลองที่ 1 การศึกษาการเจริญเติบโต และความแปรปรวน ของการเจริญเติบโต ของไม้ยืนต้นตระกูลถั่วโตเร็ว 3 ชนิดที่ตรึงไนโตรเจนจากอากาศ

4.1.1 การทดลองที่ 1.1 การศึกษาทดลองเพื่อเปรียบเทียบการเจริญเติบโตของไม้ยืนต้นตระกูลถั่วโตเร็ว 3 ชนิดที่ตรึงไนโตรเจน

ผลการการศึกษาทดลองเพื่อเปรียบเทียบการเจริญเติบโตของ ไม้ยืนต้นตระกูลถั่วโตเร็ว 3 ชนิดที่ตรึงไนโตรเจน ในช่วงระยะอายุ 11 เดือนได้ผลต่อไปนี้

4.1.1.1 ความสูง

จากผลการทดลองพบว่า ความสูงของไม้ยืนต้นตระกูลถั่ว ทั้ง 3 ชนิด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$) ในช่วงแรกของการเจริญเติบโตที่อายุ 1 เดือน และ 3 เดือน ซึ่งระยะนี้กระถินยักษ์จะมีความสูงเป็นอันดับหนึ่ง และรองลงมาได้แก่กระถินณรงค์ และกระถินเทพาตามลำดับ แต่เมื่อถึงระยะการเจริญเติบโตช่วงระยะอายุ 2 เดือน 4 เดือน 5 เดือน 7 เดือน 9 เดือน และ 11 เดือน กลับพบว่าความสูงของไม้ยืนต้น 3 ชนิดไม่มีความแตกต่างกันในทางสถิติ แต่มีแนวโน้มว่ากระถินณรงค์จะมีอัตราการเพิ่มความสูงมากที่สุดในช่วงระยะ อายุ 11 เดือน (ตารางที่ 4.1.1.1)

ตารางที่ 4.1.1.1 ความสูงของไม้ยืนต้นตระกูลถั่ว 3 ชนิดที่อายุต่าง ๆ

คำรับทดลอง	ความสูง (ซม.)							
	1 เดือน	2 เดือน	3 เดือน	4 เดือน	5 เดือน	7 เดือน	9 เดือน	11 เดือน
กระถินเทพา	6.48 b	15.40	16.90 b	24.45	51.80	94.84	164.10	264.43
กระถินณรงค์	8.33 b	16.08	27.65 a	33.08	66.40	95.09	179.35	305.08
กระถินยักษ์	12.38 a	18.80	30.65 a	3.21	77.02	115.65	193.40	267.60
F-test	**	ns	**	ns	ns	ns	ns	ns
C.V.(%)	16.88	28.79	15.62	26.46	32.90	15.20	15.17	11.34

- หมายเหตุ: 1) ns = ไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่
 2) ** = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซนต์
 3) ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่กำกับด้วยตัวอักษรเหมือนกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

4.1.1.2 เส้นผ่าศูนย์กลาง

จากผลการทดลองพบว่าในช่วงแรกของการเจริญเติบโตที่อายุ 1 เดือน 2 เดือน 3 เดือน และ 4 เดือนเส้นผ่าศูนย์กลางของไม้ยืนต้นตระกูลถั่ว 3 ชนิดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$) ซึ่งในระยะอายุ 1 เดือนนี้ กระถินยักษ์ให้การเจริญเติบโตด้านเส้นผ่าศูนย์กลางสูงที่สุด แต่กระถินณรงค์ และกระถินเทพาเส้นผ่าศูนย์กลางเท่ากัน แต่เมื่อถึงระยะอายุ 2 เดือน และ 3 เดือน พบว่ากระถินกระถินยักษ์มีแนวโน้มการเจริญเติบโตด้านเส้นผ่าศูนย์กลางเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ แต่เมื่อถึงระยะอายุ 4 เดือนค่าเฉลี่ยของเส้นผ่าศูนย์กลางของกระถินณรงค์สูงกว่ากระถินยักษ์และกระถินเทพา ตลอดระยะอายุ 1 เดือนถึง 4 เดือนกระถินเทพาให้ให้ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกระถินยักษ์ และกระถินณรงค์ แต่ในช่วงระยะการเจริญเติบโตที่อายุ 11 เดือนกระถินเทพา และกระถินณรงค์มีการเจริญเติบโตด้านเส้นผ่าศูนย์กลางไม่แตกต่างกันในทางสถิติ แต่กระถินยักษ์กลับมีการเจริญเติบโตด้านเส้นผ่าศูนย์กลางต่ำที่สุด ส่วนในช่วงระยะการเจริญเติบโตที่อายุ 5 เดือน 7 เดือน และ 9 เดือน กลับพบว่าเส้นผ่าศูนย์กลางของกระถินทั้ง 3 ชนิดไม่มีความแตกต่างกันในทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบอีกว่าตลอดการเจริญเติบโต 11 เดือนกระถินณรงค์มีแนวโน้มการเจริญเติบโตด้านเส้นผ่าศูนย์กลางดีที่สุด (ตารางที่ 4.1.1.2)

ตารางที่ 4.1.1.2 เส้นผ่านศูนย์กลางของไม้ยืนต้นตระกูลถั่ว 3 ชนิดที่อายุต่าง ๆ

คำรับทดลอง	เส้นผ่านศูนย์กลาง							
	(มม.)							
	1 เดือน	2 เดือน	3 เดือน	4 เดือน	5 เดือน	7 เดือน	9 เดือน	11 เดือน
กระถินเทพา	1.00 b	1.39 b	1.39 b	1.91 b	4.77	6.58	10.48	21.47 a
กระถินณรงค์	1.00 b	2.25 a	3.12 a	3.93 a	5.54	8.06	11.87	21.46 a
กระถินยักษ์	1.75 a	2.49 a	3.16 a	3.56 a	5.66	6.73	9.57	14.37 b
F-test	**	**	**	**	ns	ns	ns	*
C.V.(%)	13.37	14.34	8.50	12.17	30	15.06	11.12	16.10

หมายเหตุ: 1) ns = ไม่แตกต่างกันในทางสถิติ
 2) * = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์
 3) ** = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซ็นต์
 4) ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่กำกับด้วยตัวอักษรเหมือนกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

4.1.1.3 จำนวนปมราก

จากผลการทดลองพบว่าจำนวนปมรากของไม้ยืนต้นตระกูลถั่ว 3 ชนิดไม่มีความแตกต่างกันในทางสถิติทุกช่วงการเก็บข้อมูล 11 เดือน อย่างไรก็ตามจำนวนปมต่อต้นของกระถินเทพาเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเมื่ออายุได้ 7 เดือน (41 ปมต่อต้น) และเพิ่มขึ้นเป็น 50 ปมต่อต้นเมื่ออายุได้ 11 เดือน แต่ยกเว้นระยะการเจริญเติบโตช่วงอายุ 4 เดือน กลับพบว่าจำนวนปมรากของไม้ยืนต้นตระกูลถั่ว 3 ชนิดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ซึ่งในที่นี้กระถินเทพาให้จำนวนปมรากมากที่สุด รองลงมาได้แก่กระถินณรงค์ และสุดท้ายได้แก่กระถินยักษ์ (ตารางที่ 4.1.1.3)

ตารางที่ 4.1.1.3 จำนวนปมรากของไม้ยืนต้นตระกูลถั่ว 3 ชนิดที่อายุต่าง ๆ

คำรับทดลอง	จำนวนปมราก (ปม/ต้น)							
	1 เดือน	2 เดือน	3 เดือน	4 เดือน	5 เดือน	7 เดือน	9 เดือน	11 เดือน
กระถินเทพา	0.25	0.67	0.83	2.34 a	0.58	41.50	39.00	50.83
กระถินณรงค์	0.25	1.25	0.67	0.63 b	2.83	3.97	7.75	17.83
กระถินยักษ์	0.00	0.00	0.00	0.25 b	1.00	0.50	1.67	3.17
F-test	ns	ns	ns	**	ns	ns	ns	ns
C.V.(%)	197.26	104.07	111.13	75.31	85.14	119.16	77.73	101

หมายเหตุ: 1) ns = ไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

2) ** = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซ็นต์

3) ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่กำกับด้วยตัวอักษรเหมือนกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

4.1.1.4 น้ำหนักสดต้น

จากผลการทดลองพบว่าในช่วงระยะการเจริญเติบโตที่อายุ 1 เดือน 3 เดือน และ 4 เดือนน้ำหนักสดต้นของไม้ยืนต้นตระกูลถั่ว 3 ชนิดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในทางสถิติ ($P < 0.01$) (ตารางที่ 4.1.1.4) ซึ่งจะเห็นได้ว่าในช่วงระยะอายุ 1 เดือน กระถินยักษ์ให้น้ำหนักสดต้นมากที่สุด รองลงมาได้แก่กระถินณรงค์ และสุดท้ายได้แก่กระถินเทพา แต่ปรากฏว่าในช่วงระยะอายุ 3 เดือน กระถินณรงค์ให้น้ำหนักสดต้นมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกระถินยักษ์ และกระถินเทพา

ส่วนระยะอายุ 2 เดือน และ 11 เดือนน้ำหนักสดต้นของกระถินทั้ง 3 ชนิดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ซึ่งระยะนี้กระถินณรงค์ให้น้ำหนักสดต้นมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกระถินยักษ์และกระถินเทพา และเมื่อระยะอายุ 11 เดือน พบว่ากระถินณรงค์ให้น้ำหนักสดต้นมากที่สุดเช่นเดียวกับระยะอายุ 2 เดือน รองลงมาได้แก่กระถินเทพา และสุดท้ายได้แก่กระถินยักษ์ แต่พบว่าในช่วงระยะการเจริญเติบโตที่อายุ 5 เดือน 7 เดือน และ 9 เดือน ไม้ยืนต้นตระกูลถั่ว 3 ชนิดให้น้ำหนักสดต้นไม่แตกต่างกันในทางสถิติ แต่อย่างไรก็ตามแนวโน้มว่ากระถินณรงค์ให้น้ำหนักสดต้นเฉลี่ยสูงขึ้นเป็นลำดับ และสูงที่สุดในช่วงอายุ 11 เดือน (985 กรัมต่อต้น) รองลงมาได้แก่กระถินเทพา (740.1 กรัมต่อต้น) และสุดท้ายได้แก่กระถินยักษ์ (322 กรัมต่อต้น) (ตารางที่ 4.1.1.4)

ตารางที่ 4.1.1.4 น้ำหนักสดต้นของไม้ยืนต้นตระกูลถั่ว 3 ชนิดที่อายุต่าง ๆ

คำรับทดลอง	น้ำหนักสดต้น (กรัม/ต้น)							
	1 เดือน	2 เดือน	3 เดือน	4 เดือน	5 เดือน	7 เดือน	9 เดือน	11 เดือน
กระถินเทพา	0.08 c	0.44 b	0.54 b	1.39 b	18.29	33.01	130.27	740.1 ab
กระถินณรงค์	0.20 b	1.65 a	4.96 a	6.96 a	37.12	40.63	168.33	985.0 a
กระถินยักษ์	0.60 a	0.81 b	2.54 ab	3.24 b	21.91	17.82	91.13	322.0 b
F-test	**	*	**	**	ns	ns	ns	*
C.V.(%)	14.75	39.60	40.08	27.02	48.70	43.79	30.75	37.06

หมายเหตุ: 1) ns = ไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

2) * = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์

3) ** = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซนต์

4) ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่กำกับด้วยตัวอักษรเหมือนกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

4.1.1.5 น้ำหนักแห้งต้น

จากผลการทดลองในครั้งนี้พบว่าน้ำหนักแห้งต้นของไม้ยืนต้นตระกูลถั่ว 3 ชนิดไม่มีความแตกต่างกันในทางสถิติคือในช่วงระยะการเจริญเติบโตที่อายุ 1 เดือน 5 เดือน 7 เดือน 9 เดือน และ 11 เดือน แต่จะแตกต่างกันในช่วงระยะการเจริญเติบโตที่อายุ 3 เดือน และ 4 เดือน ($P < 0.01$) (ตารางที่ 4.1.1.5) ซึ่งระยะนี้กระถินณรงค์จะให้น้ำหนักแห้งต้นสูงที่สุด ส่วนในระยะอายุ 2 เดือน ไม้ยืนต้นตระกูลถั่ว 3 ชนิดก็มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในทางสถิติ ($P < 0.05$) ซึ่งระยะนี้กระถินณรงค์ให้น้ำหนักแห้งต้นสูงที่สุด นอกจากนี้ยังพบอีกว่ากระถินณรงค์ให้น้ำหนักแห้งต้นสูงที่สุดตลอดการเจริญเติบโต 11 เดือน ยกเว้นระยะการเจริญเติบโตที่อายุ 1 เดือน กระถินณรงค์จะให้น้ำหนักแห้งต้นเป็นอันดับที่ 2 รองจากกระถินยักษ์ และสุดท้ายได้แก่กระถินเทพา

ตารางที่ 4.1.1.5 น้ำหนักแห้งต้นของไม้ยืนต้นตระกูลถั่ว 3 ชนิดที่อายุต่าง ๆ

คำรับทดลอง	น้ำหนักแห้งต้น (กรัม/ต้น)							
	1 เดือน	2 เดือน	3 เดือน	4 เดือน	5 เดือน	7 เดือน	9 เดือน	11 เดือน
กระถินเทพา	0.05	0.12	0.13	0.27	6.51	14.89	52.19	346.40
กระถินณรงค์	0.06	0.42	1.95	2.43	14.70	20.63	71.12	454.10
กระถินยักษ์	0.08	0.26	0.85	0.89	8.61	9.34	41.69	173.97
F-test	ns	*	**	**	ns	ns	ns	ns
C.V.(%)	31.50	47.9	49.28	40.09	49.48	44.92	31.42	55.85

- หมายเหตุ: 1) ns = ไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์
 2) * = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์
 3) ** = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซนต์
 4) ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่กำกับด้วยตัวอักษรเหมือนกันแสดงว่าไม่แตกต่างกัน

4.1.2 การทดลองที่ 1.2 ความแปรปรวนของการเจริญเติบโตของไม้ยืนต้นตระกูลถั่ว 3 ชนิดที่อายุ 11 เดือน

4.1.2.1 ความแปรปรวนของการเจริญเติบโตของกระถินเทพา

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ความสูง เส้นผ่าศูนย์กลาง จำนวนปมราก น้ำหนักสดต้น และน้ำหนักแห้งต้นของต้นเล็กเฉลี่ย และต้นใหญ่เฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในทางสถิติ (ตารางที่ 4.1.2.1) ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนได้ดังนี้

ความสูงของต้นเล็กเฉลี่ยเท่ากับ 15.65 เปอร์เซนต์ของต้นใหญ่เฉลี่ย

เส้นผ่าศูนย์กลางของต้นเล็กเฉลี่ยเท่ากับ 13.62 เปอร์เซนต์ของต้นใหญ่เฉลี่ย

จำนวนปมรากของต้นเล็กเฉลี่ยเท่ากับ 19.31 เปอร์เซนต์ของต้นใหญ่เฉลี่ย

น้ำหนักสดต้นของต้นเล็กเฉลี่ยเท่ากับ 0.49 เปอร์เซนต์ของต้นใหญ่เฉลี่ย

น้ำหนักแห้งต้นของต้นเล็กเฉลี่ยเท่ากับ 0.54 เปอร์เซนต์ของต้นใหญ่เฉลี่ย

ตารางที่ 4.1.2.1 ความแปรปรวนของการเจริญเติบโตของกระถินเทพา (*Acacia mangium*)
ที่อายุ 11 เดือน

การเจริญเติบโต	ต้นเล็กเฉลี่ย	ต้นใหญ่เฉลี่ย
ความสูง (ซม.)	66.00	421.67
เส้นผ่าศูนย์กลางลำต้น (มม.)	5.38	39.50
จำนวนปมราก (ปม/ต้น)	16.67	86.33
น้ำหนักสดต้น (กรัม/ต้น)	20.49	4209.67
น้ำหนักแห้งต้น (กรัม/ต้น)	8.25	1534.60

4.1.2.2 ความแปรปรวนของการเจริญเติบโตของกระถินณรงค์

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ความสูง เส้นผ่าศูนย์กลาง จำนวนปมราก น้ำหนักสดต้น และน้ำหนักแห้งต้นของต้นเล็กเฉลี่ย และต้นใหญ่เฉลี่ย(ตารางที่ 4.1.2.2) ซึ่งคิดเป็น สัดส่วนได้ดังนี้

ความสูงของต้นเล็กเฉลี่ยเท่ากับ 31.57 เปอร์เซ็นต์ของต้นใหญ่เฉลี่ย
 เส้นผ่าศูนย์กลางของต้นเล็กเฉลี่ยเท่ากับ 17.85 เปอร์เซ็นต์ของต้นใหญ่เฉลี่ย
 จำนวนปมรากของต้นเล็กเฉลี่ยเท่ากับ 78.57 เปอร์เซ็นต์ของต้นใหญ่เฉลี่ย
 น้ำหนักสดต้นของต้นเล็กเฉลี่ยเท่ากับ 1.22 เปอร์เซ็นต์ของต้นใหญ่เฉลี่ย
 น้ำหนักแห้งต้นของต้นเล็กเฉลี่ยเท่ากับ 1.28 เปอร์เซ็นต์ของต้นใหญ่เฉลี่ย

ตารางที่ 4.1.2.2 ความแปรปรวนของการเจริญเติบโตของกระถินณรงค์ (*Acacia auriculiformis*)
ที่อายุ 11 เดือน

การเจริญเติบโต	ต้นเล็กเฉลี่ย	ต้นใหญ่เฉลี่ย
ความสูง (ซม.)	127.33	403.33
เส้นผ่าศูนย์กลางลำต้น (มม.)	7.68	43.03 a
จำนวนปมราก (ปม/ต้น)	18.33	23.33
น้ำหนักสดต้น (กรัม/ต้น)	62.56	5112.00
น้ำหนักแห้งต้น (กรัม/ต้น)	27.87	2170.67

4.1.2.3 ความแปรปรวนของการเจริญเติบโตของกระถินยักษ์

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ความสูง เส้นผ่าศูนย์กลาง จำนวนปมราก น้ำหนักสดต้น และน้ำหนักแห้งต้นของต้นเล็กเฉลี่ย และต้นใหญ่เฉลี่ย (ตารางที่ 4.1.2.3) ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนได้ดังนี้

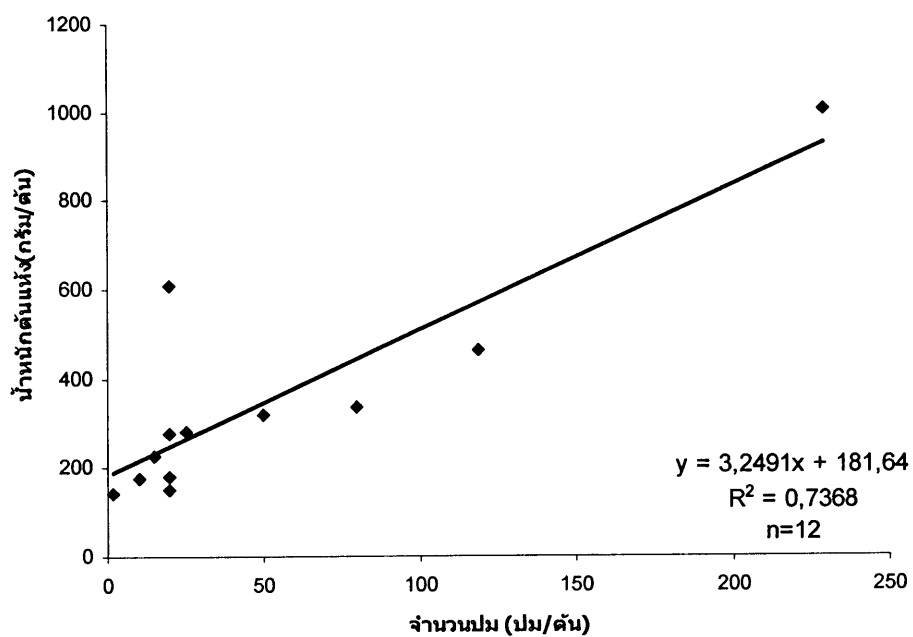
ความสูงของต้นเล็กเฉลี่ยเท่ากับ 19.34 เปอร์เซ็นต์ของต้นใหญ่เฉลี่ย
เส้นผ่าศูนย์กลางของต้นเล็กเฉลี่ยเท่ากับ 29.44 เปอร์เซ็นต์ของต้นใหญ่เฉลี่ย
จำนวนปมรากของต้นเล็กเฉลี่ยเท่ากับ 50 เปอร์เซ็นต์ของต้นใหญ่เฉลี่ย
น้ำหนักสดต้นของต้นเล็กเฉลี่ยเท่ากับ 1.72 เปอร์เซ็นต์ของต้นใหญ่เฉลี่ย
น้ำหนักแห้งต้นของต้นเล็กเฉลี่ยเท่ากับ 1.81 เปอร์เซ็นต์ของต้นใหญ่เฉลี่ย

ตารางที่ 4.1.2.3 ความแปรปรวนของการเจริญเติบโตของกระถินยักษ์ (*Leucaena leucocephala*)
ที่อายุ 11 เดือน

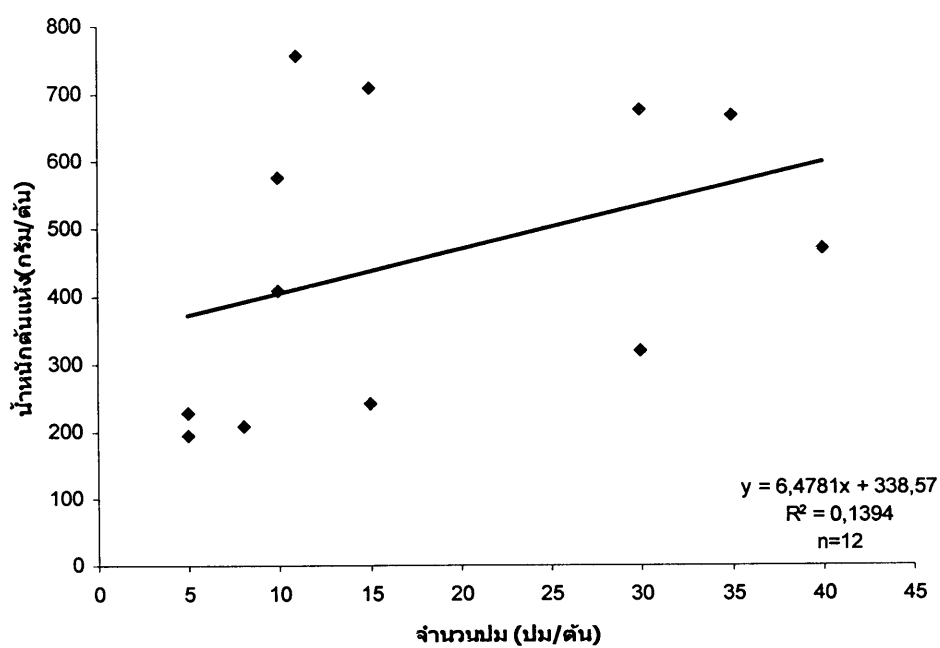
การเจริญเติบโต	ต้นเล็กเฉลี่ย	ต้นใหญ่เฉลี่ย
ความสูง (ซม.)	78.33	405.00
เส้นผ่าศูนย์กลางลำต้น (มม.)	7.37	25.03
จำนวนปมราก (ปม/ต้น)	3.00	6.00
น้ำหนักสดต้น (กรัม/ต้น)	23.18	1721.00
น้ำหนักแห้งต้น (กรัม/ต้น)	11.18	617.43

4.1.3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างจำนวนปมกับน้ำหนักแห้งต้นของกระถินเทพา กระถินณรงค์ และ กระถินยักษ์ในแปลงทดลองที่อายุ 11 เดือน

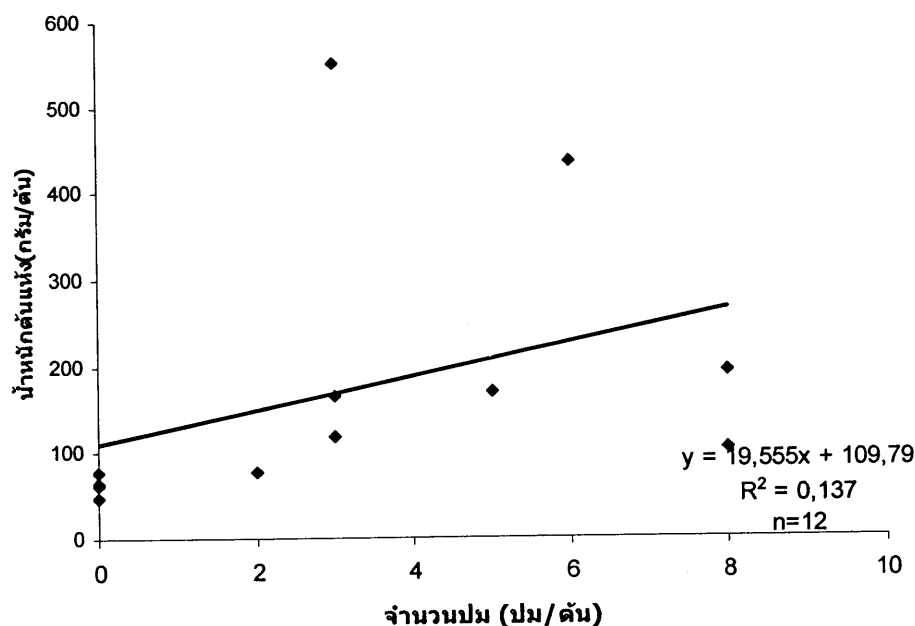
จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation) ของลักษณะข้อมูลที่ศึกษาของไม้ยืนต้นตระกูลถั่ว 3 ชนิดคือ กระถินเทพา กระถินณรงค์ และ กระถินยักษ์ พบว่าจำนวนปมมีสหสัมพันธ์กับน้ำหนักแห้งต้นเกิดขึ้นในกระถินเทพาในระดับ 99% ของความเชื่อมั่น ส่วนในกระถินณรงค์และกระถินยักษ์ไม่มีสหสัมพันธ์ของข้อมูลดังกล่าวเกิดขึ้น แต่พบว่าจำนวนปม และการเจริญเติบโตด้านน้ำหนักแห้งต้นมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงเป็นกราฟไว้ในภาพที่ 4.1, 4.2 และ 4.3

ภาพที่ 4.1 สหสัมพันธ์ระหว่างจำนวนปลมกับน้ำหนักแห้งตัวของกระดินเทาที่อายุ 11 เดือน
($R=0.858^{**}$)

ภาพที่ 4.2 สหสัมพันธ์ระหว่างจำนวนปลมกับน้ำหนักแห้งตัวของกระดินณรงค์ที่อายุ 11 เดือน
($R=0.373^{ns}$)

ภาพที่ 4.3 สหสัมพันธ์ระหว่างจำนวนปมกับน้ำหนักแห้งต้นของกระถินยักษ์ที่อายุ 11 เดือน
($R=0.370^{ns}$)

4.2 การทดลองที่ 2 การศึกษาเพื่อคัดเลือกเชื้อไรโซเบียมที่มีประสิทธิภาพสูงสุดจากไอโซเลทที่แยกได้จากปมรากไม้ยืนต้นตระกูลถั่วในการตรึงไนโตรเจนจากอากาศ

4.2.1 การเจริญเติบโตของกระถินเทพาที่อายุ 60 วัน

4.2.1.1 ความสูงของกระถินเทพา

จากตารางที่ 4.2.1 จะเห็นได้ว่าความสูงเฉลี่ยของกระถินเทพาที่ใส่เชื้อไรโซเบียม และ ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่แตกต่างกันทางสถิติ แต่มีแนวโน้มว่าคำรับทดลองที่ใส่ไนโตรเจนให้ความสูงที่สุดและสูงกว่าคำรับทดลองอื่นๆ ซึ่งให้ความสูง 6.83 เซนติเมตร ต่อต้น รองลงมาคือคำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 2, 6, 5, 1, 3 และ 4 ที่ให้ความสูง 6.55, 6.13, 5.2, 5.17, 4.93, และ 4.77 เซนติเมตร ต่อต้น ส่วนคำรับทดลองที่ให้ความสูงต่ำที่สุดได้แก่ คำรับทดลองที่ไม่ใส่ไนโตรเจน และไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมที่ให้ความสูง 3.55 เซนติเมตร ต่อต้น นอกจากนี้แล้วยังสังเกตเห็นว่า คำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมทุกสายพันธุ์ ให้ความสูงสูงกว่าคำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม และไม่ใส่ไนโตรเจน

4.2.1.2 จำนวนปมของกระถินเทพา

จากตารางที่ 4.2.1 เห็นได้ว่า มีเชื้อไรโซเบียม 6 สายพันธุ์ที่สามารถเข้าสร้างปมรากกระถินเทพาได้ และมีจำนวนปมไม่แตกต่างกันในทางสถิติกับคำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ต่างๆ แต่มีแนวโน้มว่าเชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 6 สามารถเข้าสร้างปมรากได้สูงสุด คือ 4 ปมต่อต้น รองลงมาคือ เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 1 และ 3 ที่ให้จำนวนปมเท่ากับ 3 ปมต่อต้นเท่ากัน ส่วนเชื้อไรโซเบียมที่ให้จำนวนปมต่ำสุดได้แก่เชื้อเชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 2 , 4 และ 5 ที่มีจำนวนปมเท่ากับ 1 ปมต่อต้นเท่ากัน นอกจากนี้ยังพบอีกว่า สายพันธุ์อื่นๆ รวมทั้งคำรับทดลองที่ใส่ และไม่ใส่ในโตรเจนไม่มีการติดปมราก

4.2.1.3 น้ำหนักต้นสดของกระถินเทพา

จากตารางที่ 4.2.1 เห็นได้ว่าการเจริญเติบโตของกระถินเทพาที่ใส่เชื้อ และไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม โดยวัดจากน้ำหนักสดต้นของกระถินเทพาซึ่งพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) โดยพบว่าคำรับทดลองที่ใส่ในโตรเจนและคำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 6 ให้น้ำหนักสดต้นสูงสุด คือ 106.3 และ 102 มิลลิกรัมต่อต้นตามลำดับ ซึ่งไม่แตกต่างจากคำรับทดลอง ที่ใส่เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 5 และ 2 ที่ให้น้ำหนักสดต้นเป็น 71 และ 60 มิลลิกรัมต่อต้นตามลำดับ ส่วนคำรับทดลองที่ไม่ใส่ในโตรเจน และคำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 4, 1, และ 3 ให้น้ำหนักสดต้นไม่แตกต่างกันในทางสถิติ ที่ให้น้ำหนักสดต้นเท่ากับ 55, 45.7 และ 35 มิลลิกรัมต่อต้น ตามลำดับ

4.2.1.4 น้ำหนักแห้งต้นของกระถินเทพา

จากตารางที่ 4.2.1 เห็นได้ว่าการเจริญเติบโตของกระถินเทพาที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมแต่ใส่ในโตรเจน กับไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจน โดยวัดจากน้ำหนักแห้งต้นของกระถินเทพา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) โดยพบว่าคำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมแต่ใส่ในโตรเจนให้น้ำหนักแห้งต้นสูงสุด คือ 45 มิลลิกรัมต่อต้นซึ่งไม่แตกต่างจากคำรับทดลองใส่เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 6 , 2 และ 5 ที่มีน้ำหนักแห้งต้น 42 , 32.3 และ 31 มิลลิกรัมต่อต้นตามลำดับ ส่วนคำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม ไม่ใส่ในโตรเจนให้น้ำหนักแห้งต้นต่ำสุด คือ 15 มิลลิกรัมต่อต้น แต่ไม่แตกต่างจากคำรับทดลองที่เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 4 , 1 และ 3 ที่ให้น้ำหนักแห้งต้นเท่ากับ 25 , 23.3 และ 19 มิลลิกรัมต่อต้นตามลำดับ

4.2.2 การเจริญเติบโตของกระถินณรงค์

4.2.2.1 ความสูงของกระถินณรงค์

จากตารางที่ 4.2.2 จะเห็นได้ว่าความสูงของกระถินณรงค์ที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม แต่ใส่ไนโตรเจนกับไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม ไม่ใส่ไนโตรเจน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) โดยค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมแต่ใส่ไนโตรเจนให้ความสูงที่สุด โดยให้ความสูงเท่ากับ 5.97 เซนติเมตรต่อต้น แต่ไม่แตกต่างจากค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 4 ที่ให้ความสูงเท่ากับ 5.75 เซนติเมตรต่อต้น รองลงมาคือค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 3 ที่ให้ความสูงเท่ากับ 4.95 เซนติเมตรต่อต้น แต่ไม่แตกต่างจากค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 2, 8, 10, 6, 5, 7 และ 1 ที่มีความสูง 4.13, 4.03, 3.83, 3.77, 3.73, 3.67 และ 3.53 เซนติเมตรต่อต้น ตามลำดับ ส่วนค่ารับทดลองที่ให้ความสูงต่ำสุดได้แก่ค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม ไม่ใส่ไนโตรเจน โดยมีความสูงเท่ากับ 3.37 เซนติเมตร ซึ่งไม่แตกต่างกันทางสถิติจากค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อสายพันธุ์ที่ 9 ที่ให้ความสูงเท่ากับ 3.40 เซนติเมตร

4.2.2.2 จำนวนปมของกระถินณรงค์

จากการทดสอบเชื้อไรโซเบียม 10 สายพันธุ์ จากตารางที่ 4.2.2 เห็นได้ว่าจำนวนเชื้อที่นำมาทดสอบสามารถเข้าสร้างปมรากในกระถินณรงค์ได้ทั้งหมด และมีจำนวนปมไม่แตกต่างกันทางสถิติ แต่สังเกตเห็นว่าค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 5 มีแนวโน้มให้จำนวนปมสูงที่สุดคือ 8 ปมต่อต้น ในขณะที่ค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 1 และ 9 ให้จำนวนปมต่ำสุด คือ 1 ปมต่อต้นเท่านั้น นอกจากนั้นยังสังเกตเห็นว่าค่ารับทดลองที่ใส่และไม่ใส่ไนโตรเจนไม่มีการติดปมราก

4.2.2.3 น้ำหนักสดต้นของกระถินณรงค์

จากตารางที่ 4.2.2 เห็นได้ว่าการเจริญเติบโตของกระถินณรงค์ที่มีการใส่ไนโตรเจน กับไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม ไม่ใส่ไนโตรเจน โดยการวัดจากน้ำหนักสดต้น พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$) โดยค่ารับทดลองที่ใส่ไนโตรเจนให้น้ำหนักสดต้นสูงที่สุด คือ 88.3 มิลลิกรัมต่อต้น แต่ไม่แตกต่างจากค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 3 ที่ให้น้ำหนักสดต้นเท่ากับ 85 มิลลิกรัมต่อต้น ส่วนค่ารับทดลองที่ให้น้ำหนักสดต้นต่ำสุดคือค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม และไม่ใส่ไนโตรเจนที่ให้น้ำหนักสดต้น 11.7 มิลลิกรัมต่อต้น แต่ไม่แตกต่างจากค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 4, 6, 5, 9, 2, 1, 7, 8 และ 10 ที่ให้น้ำหนักสดต้นเป็น 32.3, 27.3, 27, 26.7, 23.7, 22, 18.7, 17.7 และ 12 มิลลิกรัมตามลำดับ นอกจากนี้ยังสังเกตเห็นว่าทุกค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมให้น้ำหนักสดต้นดีกว่าค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม ไม่ใส่ไนโตรเจน

4.2.2.4 น้ำหนักแห้งต้นของกระถินณรงค์

จากตารางที่ 4.2.2 จะเห็นได้ว่าค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมแต่ใส่ไนโตรเจนกับค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ไนโตรเจน ให้น้ำหนักแห้งต้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$) โดยพบว่าค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม แต่ใส่ไนโตรเจนให้น้ำหนักแห้งต้นสูงสุดคือ 29.7 มิลลิกรัม แต่ไม่แตกต่างจากค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 3 ที่ให้น้ำหนักแห้งต้นเท่ากับ 28.5 มิลลิกรัม รองลงมาคือค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 4, 5, 9, 6, 2, 8, 1 และ 10 มิลลิกรัม โดยให้น้ำหนักแห้งต้นไม่แตกต่างกันทางสถิติ คือ 13.3, 11, 11, 10, 9.7, 9.7, 8.3, และ 10 มิลลิกรัมต่อต้นตามลำดับ ส่วนค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม ไม่ใส่ไนโตรเจนให้น้ำหนักแห้งต้นต่ำที่สุดคือ 5 มิลลิกรัมต่อต้น แต่ไม่แตกต่างค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 10 ที่ให้น้ำหนักแห้งต้น 7 มิลลิกรัม นอกจากนี้ยังสังเกตเห็นว่าทุกค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมปรากฏว่าให้น้ำหนักแห้งต้นดี กว่าค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อ ไม่ใส่ไนโตรเจน

ตารางที่ 4.2.1 การเจริญเติบโตของกระถินเทพา (*Acacia mangium*) ที่อายุ 60 วัน

คำรับทดลอง	การเจริญเติบโต			
	ความสูง (ซม.)	จำนวนปม (ปม/ต้น)	น้ำหนักสดต้น (กก./ต้น)	น้ำหนักแห้งต้น (กก./ต้น)
1. ไม่ใส่ไรโซเบียมไม่ใส่ไนโตรเจน	3.55	0	24 c	15 c
2. ไม่ใส่ไรโซเบียมใส่ไนโตรเจน	6.83	0	106.3 a	45 a
(70 ppm/ชุดทดลอง)				
3. ใส่เชื้อไรโซเบียม				
3.1 ไอโซเลทที่ 1	5.17	3	45.7 bc	23.3 bc
3.2 ไอโซเลทที่ 2	6.55	1	60 ab	32.3 ab
3.3 ไอโซเลทที่ 3	4.93	3	35 bc	19 bc
3.4 ไอโซเลทที่ 4	4.77	1	55 bc	25 bc
3.5 ไอโซเลทที่ 5	5.20	1	71 ab	31 ab
3.6 ไอโซเลทที่ 6	6.13	4	102 a	42 a
F-test	ns	ns	*	*
C.V.(%)	32.89	155.70	46.15	31.57

หมายเหตุ: 1) ns = ไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์
 2) * = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์
 3) ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่กำกับด้วยตัวอักษรเหมือนกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

ตารางที่ 4.2.2 การเจริญเติบโตของกระถินณรงค์ (*Acacia auriculiformis*) ที่อายุ 60 วัน

ดำรับทดลอง	การเจริญเติบโต			
	ความสูง (ซม.)	จำนวนปม (ปม/ต้น)	น้ำหนักสดต้น (กก./ต้น)	น้ำหนักแห้งต้น (กก./ต้น)
1. ไม่ใส่ไรโซเบียมไม่ใส่ไนโตรเจน	3.37 c	0	11.7 b	5 c
2. ไม่ใส่ไรโซเบียมใส่ไนโตรเจน	5.97 a	0	88.3 a	29.7 a
(70 ppm/ชุดทดลอง)				
3. ใส่เชื้อไรโซเบียม				
3.1 ไอโซเลทที่ 1	3.53 bc	1	22 b	8.3 b
3.2 ไอโซเลทที่ 2	4.13 bc	2	23.7 b	9.7 b
3.3 ไอโซเลทที่ 3	4.95 b	6	85 a	28.5 a
3.4 ไอโซเลทที่ 4	5.75 a	6	32.3 b	13.3 b
3.5 ไอโซเลทที่ 5	3.73 bc	8	27 b	11 b
3.6 ไอโซเลทที่ 6	3.77 bc	2	27.3 b	10 b
3.7 ไอโซเลทที่ 7	3.67 bc	2	18.7 b	7.7 b
3.8 ไอโซเลทที่ 8	4.03 bc	4	17.7 b	9.7 b
3.9 ไอโซเลทที่ 9	3.40 c	1	26.7 b	11 b
3.10 ไอโซเลทที่ 10	3.83 bc	3	12 b	7 bc
F-test	*	ns	**	**
C.V.(%)	17.89	153.67	32.83	32.24

หมายเหตุ: 1) ns = ไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์
 2) * = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์
 3) ** = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซนต์
 4) ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่กำกับด้วยตัวอักษรเหมือนกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

4.3 การทดลองที่ 3 การทดสอบประสิทธิภาพของเชื้อไรโซเบียมต่อการเจริญเติบโตของไม้ยืนต้นตระกูลถั่วที่ปลูกในกระถางบรรจุดิน

จากการศึกษาในกระถางบรรจุชุดดินยโสธร และ ชุดดินน้ำพอง ภายใต้สภาพเรือนทดลอง โดยคัดเลือกเชื้อไรโซเบียมที่สามารถเข้าสร้างปมรากและเพิ่มการเจริญเติบโตของกระถางดินเทา และ กระถางดินร่งค์ได้สูงจากการทดสอบในหลอดแก้ว (การทดลองที่ 2) ซึ่งได้เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ต่างๆ ดังนี้ จากกระถางดินเทาเชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 6 และจากกระถางดินร่งค์เชื้อไรโซเบียมสายพันธุ์ที่ 3 แล้วนำไปเพื่อทดสอบประสิทธิภาพของเชื้อไรโซเบียมเปรียบเทียบกับคำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม ไม่ใส่ไนโตรเจน และ ใส่ไนโตรเจน เพิ่มให้กระถางทั้ง 2 ชนิด อัตรา 12 กิโลกรัม ต่อไร่ ปรากฏผลดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.3.1 ความสูงของกระถางดินเทา

จากข้อมูลในตารางที่ 4.3.1 จะเห็นได้ว่าในระหว่างการเจริญเติบโตที่อายุ 1 เดือน 2 เดือน และ 4 เดือนการเจริญเติบโตด้านความสูงของกระถางดินเทาที่ใส่เชื้อไรโซเบียม ทั้งใส่และไม่ใส่ไนโตรเจน ทั้งจากสภาพชุดดินยโสธร และ ชุดดินน้ำพองพบว่าความสูงไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) แต่มีแนวโน้มว่าคำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมให้ความสูงเฉลี่ยสูงกว่าคำรับทดลองที่ไม่ใส่ และ ไม่ใส่ไนโตรเจนแต่ยกเว้นในช่วงระยะอายุ 2 เดือน ในชุดดินน้ำพองกลับพบมีแนวโน้มว่าคำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม แต่ใส่ไนโตรเจนกลับให้ความสูงสูงกว่าคำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมและไม่ใส่ไนโตรเจนโดยให้ความสูง 36.33 , 36 และ 27.33 เซนติเมตร ตามลำดับ ส่วนในระหว่างการเจริญเติบโต ที่อายุ 3 เดือน พบว่าความสูงของกระถางดินเทาที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$) โดยพบว่าคำรับทดลองที่ให้ความสูงที่สุด ได้แก่ คำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมแต่ใส่ไนโตรเจนในชุดดินยโสธรที่ให้ความสูงเท่ากับ 53.33 เซนติเมตร แต่ไม่แตกต่างกันทางสถิติจากคำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดดินเดียวกัน ตามด้วยคำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมแต่ใส่ไนโตรเจนในชุดดินน้ำพอง คำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ไนโตรเจนในชุดดินยโสธร และคำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดดินน้ำพอง โดยให้ความสูงเป็น 51, 49, 48.77 และ 48.33 เซนติเมตร ส่วนคำรับทดลองที่ให้ความสูงต่ำที่สุด ได้แก่ คำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ไนโตรเจนในชุดดินน้ำพองที่ให้ความสูงเท่ากับ 35 เซนติเมตรต่อต้น

4.3.2 เส้นผ่านศูนย์กลางของกระถางดินเทา

จากข้อมูลในตารางที่ 4.3.2 จะเห็นได้ว่าในระหว่างการเจริญเติบโตที่อายุ 2 เดือน และ 4 เดือน พบว่า การเจริญเติบโตด้านเส้นผ่านศูนย์กลางของกระถางดินเทาที่ใส่เชื้อไรโซเบียมรวมทั้งใส่และไม่ใส่ไนโตรเจนทั้งจากสภาพชุดดินยโสธร และชุดดินน้ำพองพบว่าเส้นผ่านศูนย์กลางไม่มีความ

แตกต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) แต่มีแนวโน้มว่าตำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมมีเส้นผ่าศูนย์กลางสูงกว่าตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม ไม่ใส่ไนโตรเจน รองลงมาคือตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม แต่ใส่ไนโตรเจน สุดท้ายได้แก่ ตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ไนโตรเจน แต่ในช่วงระยะ การเจริญเติบโตที่อายุ 1 เดือน และ 3 เดือน พบว่าเส้นผ่าศูนย์กลางมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.01$) และ ($P<0.05$) ตามลำดับโดยพบว่าในระยะอายุ 1 เดือน ตำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดดินยโสธร มีเส้นผ่าศูนย์กลางสูงที่สุดคือ 3.23 มิลลิเมตร แต่ไม่แตกต่างกันทางสถิติจากตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม แต่ใส่ไนโตรเจนในชุดดินน้ำพองและตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม แต่ใส่ไนโตรเจนในชุดดินยโสธรคือ 2.87 และ 2.70 มิลลิเมตรต่อต้านตามลำดับ ส่วนตำรับทดลองที่ให้เส้นผ่าศูนย์กลางต่ำที่สุดได้แก่ตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม ไม่ใส่ไนโตรเจน ในชุดดินน้ำพองคือ 1.73 มิลลิเมตรต่อต้านแต่ก็ไม่แตกต่างจากตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม ไม่ใส่ไนโตรเจนในชุดดินยโสธรคือ 2.27 มิลลิเมตรต่อต้าน ส่วนในเดือนที่ 3 พบว่าเส้นผ่าศูนย์กลางมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$) โดยพบว่าในชุดดินยโสธรตำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียม ให้เส้นผ่าศูนย์กลางสูงที่สุดคือ 4.77 มิลลิเมตร ซึ่งไม่แตกต่างกันทางสถิติจากตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ไนโตรเจน ตามด้วยตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมแต่ใส่ไนโตรเจนในชุดดินเดียวกัน ไม่แตกต่างจากตำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมและตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม แต่ใส่ไนโตรเจนในชุดดินน้ำพองที่มีความสูงเป็น 4.73, 4.70, 4.37 และ 4.30 มิลลิเมตรต่อต้านตามลำดับ ส่วนตำรับทดลองที่ให้เส้นผ่าศูนย์กลางต่ำที่สุดคือตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ไนโตรเจนในชุดดินน้ำพองคือ 3 มิลลิเมตรต่อต้าน

4.3.3 จำนวนปมของกระถินเทพา

จากข้อมูลในตารางที่ 4.3.3 จะเห็นได้ว่าผลการทดสอบประสิทธิภาพของเชื้อไรโซเบียมในกระถินเทพาโดยพิจารณาจากความสามารถในการเข้าสร้างปมพบว่า เชื้อที่นำมาทดสอบสามารถเข้าสร้างปมรากกระถินเทพาได้ ในช่วงระยะอายุ 1 เดือน 2 เดือน และ 3 เดือน เห็นได้ว่าจำนวนปมรากมีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P<0.05$) กล่าวคือในช่วงระยะอายุ 1 เดือน พบว่าตำรับทดลองที่ให้จำนวนปมสูงที่สุดได้แก่ตำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดดินน้ำพองคือ 15 ปมต่อต้าน ซึ่งไม่แตกต่างกันทางสถิติจากตำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดดินยโสธรคือ 13 ปมต่อต้าน รองลงมาคือตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมแต่ใส่ไนโตรเจนในชุดดินน้ำพองคือ 4 ปมต่อต้าน ส่วนตำรับทดลองที่จำนวนปมต่ำที่สุดได้แก่ตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ไนโตรเจน ในชุดดินน้ำพอง ซึ่งไม่แตกต่างทางสถิติจากตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมแต่ใส่ไนโตรเจนและตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ไนโตรเจนที่ให้จำนวนปมเท่ากับ 2 ต่อต้น

เท่ากัน ในช่วงระยะเวลาการเจริญเติบโตที่อายุ 2 เดือน พบว่าค่ารับทดลองที่ให้จำนวนปมสูงที่สุดได้แก่ ค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมคือ 48 ปมต่อต้น รองลงมาได้แก่ค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดคินยโสธรคือ 13 ปมต่อต้นซึ่งไม่แตกต่างกันทางสถิติจากค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม แต่ใส่ในโตรเจนในชุดคินน้ำพองคือ 10 ปมต่อต้น สุดท้าย ได้แก่ ค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจน และค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมแต่ใส่ในโตรเจนในชุดคินยโสธรคือ 2 และ 3 ปมต่อต้น และยังไม่แตกต่างกันทางสถิติกับค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจนในชุดคินน้ำพองคือ 3 ปมต่อต้น ในช่วงระยะเวลาอายุ 3 เดือน พบว่าค่ารับทดลองที่ให้จำนวนปมสูงที่สุดได้แก่ค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียม ในชุดคินน้ำพองคือ 58 ปมต่อต้น ซึ่งไม่แตกต่างจากค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดคินยโสธร คือ 37 ปมต่อต้น รองลงมาได้แก่ ค่ารับทดลองไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมแต่ใส่ในโตรเจนในชุดคินน้ำพอง ซึ่งไม่แตกต่างจากค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมแต่ใส่ในโตรเจนในชุดคินยโสธรคือ 13 และ 5 ปมต่อต้น ส่วนค่ารับทดลองที่ให้จำนวนปมต่ำที่สุดได้แก่ค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจนในชุดคินน้ำพองคือ 2 ปมต่อต้นซึ่งไม่แตกต่างจากค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจน และค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมแต่ใส่ในโตรเจน ในชุดคินยโสธรที่มีจำนวนปมเท่ากับ 3 และ 5 ปมต่อต้น ส่วนในช่วงระยะเวลาอายุ 4 เดือน พบว่าจำนวนปมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$) ซึ่งค่ารับทดลองที่ให้จำนวนปมสูงที่สุด ได้แก่ ค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดคินน้ำพองที่ให้จำนวนปมเท่ากับ 153 ปมต่อต้น รองลงมา ได้แก่ ค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดคินยโสธรคือ 100 ปมต่อต้น สุดท้ายได้แก่ค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจนในชุดคินน้ำพองคือ 3 ปมต่อต้น ซึ่งไม่แตกต่างกันทางสถิติจากค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจนในชุดคินยโสธรโดยที่มีจำนวนปมเท่ากับ 5 ปมต่อต้น

4.3.4 น้ำหนักสดต้นของกระถินเทพา

จากข้อมูลในตารางที่ 4.3.4 จะเห็นได้ว่า ในช่วงการเจริญเติบโตที่อายุ 1 เดือน 2 เดือน และ 4 เดือน พบว่าน้ำหนักสดต้น ของกระถินเทพาที่ใส่เชื้อไรโซเบียมทั้งใส่ และ ไม่ใส่ในโตรเจน พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$) แต่มีแนวโน้มว่าค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมให้กับกระถินเทพาทั้งในชุดคินยโสธร และชุดคินน้ำพอง ให้น้ำหนักสดต้นสูงกว่าค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียม และ ไม่ใส่ในโตรเจน รองลงมาคือค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมแต่ใส่ในโตรเจน สุดท้ายได้แก่ค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม ไม่ใส่ในโตรเจน แต่เมื่อถึงระยะเวลาการเจริญเติบโตที่อายุ 3 เดือน กลับพบว่ากระถินเทพาให้น้ำหนักสดต้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$) โดยพบว่าค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดคินยโสธรให้น้ำหนักสดต้นสูงที่สุดคือ 19 กรัมต่อต้น ซึ่งไม่แตกต่างกันทางสถิติ จากค่ารับทดลองที่ไม่ใส่

เชื้อไรโซเบียม แต่ใส่ในโตรเจน และค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจนคือ 18.33 และ 17.67 กรัมต่อตัน ส่วนค่ารับทดลองที่ให้น้ำหนักสดต้นต่ำที่สุดได้แก่ค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจนในชุดคินน้ำพองที่ให้น้ำหนักสดต้นเท่ากับ 5.03 กรัมต่อตัน

4.3.5 น้ำหนักแห้งต้นของกระถินเทพา

จากข้อมูลในตารางที่ 4.3.5 จะเห็นได้ว่าในช่วงการเจริญเติบโตที่อายุ 1 เดือน 2 เดือน และ 4 เดือน ทุกค่ารับทดลองให้น้ำหนักแห้งต้นไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) แต่มีแนวโน้มโดยพบว่าค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมให้น้ำหนักแห้งต้นสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม แต่ใส่ในโตรเจน สุดท้ายได้แก่ค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจน ยกเว้นในช่วงระยะอายุ 1 เดือน และ 2 เดือน ในชุดคินน้ำพองกลับพบว่าค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อแต่ใส่ในโตรเจนให้น้ำหนักแห้งต้นสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียม และ สุดท้ายได้แก่ค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจน ส่วนในช่วงระยะอายุที่ 3 เดือน พบว่ากระถินเทพาให้น้ำหนักแห้งต้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($P<0.01$) โดยพบว่าค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดคินยโสธรให้น้ำหนักแห้งต้นสูงที่สุดคือ 5.80 กรัมต่อตัน ซึ่งไม่แตกต่างกันทางสถิติจากค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม แต่ใส่ในโตรเจน ในชุดคินเดียวกันคือ 5.37 กรัมต่อตัน ส่วนค่ารับทดลองที่ให้น้ำหนักแห้งต้นต่ำที่สุดได้แก่ค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจนในชุดคินน้ำพองที่ให้น้ำหนักแห้งต้นเท่ากับ 1.30 กรัมต่อตัน

4.3.6 ความสูงของกระถินณรงค์

จากข้อมูลในตารางที่ 4.3.6 พบว่าในช่วงระยะการเจริญเติบโตที่อายุ 1 เดือน และ 2 เดือนในระยะนี้ความสูงของกระถินณรงค์ที่ใส่เชื้อไรโซเบียม ทั้งใส่และไม่ใส่ในโตรเจนทั้งในชุดคินยโสธร และ ชุดคินน้ำพองพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($P<0.01$) กล่าวคือเท่ากันที่ ระยะอายุ 1 เดือนในชุดคินยโสธรพบว่าค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม แต่ใส่ในโตรเจนให้ความสูงที่สุดคือ 33.67 เซนติเมตรต่อตัน ซึ่งไม่แตกต่างกันทางสถิติจากค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดคินเดียวกัน กับ ค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียม และค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม แต่ใส่ในโตรเจนในชุดคินน้ำพองคือ 33.33 , 31.67 และ 29.33 เซนติเมตรต่อตัน ตามลำดับ ส่วนค่ารับทดลองที่ให้ความสูงต่ำที่สุดคือ 16 เซนติเมตรต่อตัน ซึ่งได้แก่ค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจนในชุดคินน้ำพอง แต่ในระยะอายุ 2 เดือน พบว่าค่ารับทดลองที่ให้ความสูงที่สุดคือ 40 เซนติเมตรต่อตันได้แก่ค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดคินยโสธร แต่ไม่แตกต่างกันทางสถิติจากค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม แต่ใส่ในโตรเจนในชุดคินน้ำพองคือ 39 เซนติเมตรต่อตัน ส่วนค่ารับทดลองที่ให้ความสูงต่ำที่สุดได้แก่ค่ารับทดลองที่ไม่ใส่

เชื้อไรโซเบียม ไม่ใส่ในโตรเจนที่ให้ความสูงเท่ากัน 27.50 เซนติเมตรต่อต้าน เมื่อถึงช่วงระยะการเจริญเติบโตที่อายุ 3 เดือน และ 4 เดือน พบว่าความสูงของกระถินณรงค์ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) แต่มีแนวโน้มว่าคำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมแต่ใส่ในโตรเจน ให้ความสูงที่สุด รองลงมาคือคำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียม สุดท้ายได้แก่คำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจน ซึ่งพบในชุดดินยโสธร เดือนที่ 3 และในชุดดินน้ำพองเดือนที่ 4 นอกจากนี้ยังพบแนวโน้มว่าคำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมให้ความสูงที่สุด รองลงมาได้แก่คำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมแต่ใส่ในโตรเจน สุดท้ายได้แก่คำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจน ซึ่งพบในชุดดินน้ำพองในช่วงระยะอายุ 3 เดือน และในชุดดินยโสธรช่วงอายุ 4 เดือน

4.3.7 เส้นผ่านศูนย์กลางของกระถินณรงค์

จากข้อมูลในตารางที่ 4.3.7 จะเห็นได้ว่าในช่วงระยะการเจริญเติบโตที่อายุ 2 เดือน และ 4 เดือน พบว่าคำรับทดลองต่างๆมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) แต่มีแนวโน้มว่าคำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมแต่ใส่ในโตรเจนให้เส้นผ่านศูนย์กลางสูงที่สุดซึ่งพบในช่วงระยะอายุ 2 เดือนในชุดดินน้ำพอง และช่วงอายุเดือนที่ 4 ในชุดดินยโสธรกับชุดดินน้ำพอง รองลงมาได้แก่คำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียม สุดท้ายได้แก่คำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจน แต่ยกเว้นอยู่ในชุดดินยโสธรช่วงอายุ 2 เดือนพบว่า คำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียม มีเส้นผ่านศูนย์กลางสูงกว่าคำรับทดลองที่ใส่ในโตรเจน และไม่ใส่ในโตรเจน แต่ในช่วงระยะที่อายุ 1 เดือน และ 3 เดือนพบว่าคำรับทดลองต่างๆ มีเส้นผ่านศูนย์กลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$) กล่าวคือในช่วงระยะอายุ 1 เดือนในชุดดินยโสธรพบว่าคำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียม ให้เส้นผ่านศูนย์กลางสูงที่สุดเท่ากับ 3.90 มิลลิเมตร รองลงมาได้แก่คำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมแต่ใส่ในโตรเจนในชุดดินเดียวกัน ซึ่งไม่แตกต่างกันทางสถิติจากคำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจน และคำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดดินน้ำพอง และไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจนในชุดดินยโสธร สุดท้ายได้แก่คำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจนในชุดดินน้ำพองที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางเท่ากับ 1.93 มิลลิเมตรแต่ในระยะอายุ 3 เดือนพบว่าคำรับทดลองที่ใส่ในโตรเจนในชุดดินน้ำพองมีเส้นผ่านศูนย์กลางสูงที่สุดคือ 5 มิลลิเมตรต่อต้าน แต่ก็ไม่แตกต่างกันทางสถิติจากคำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียม คำรับทดลองที่ไม่ใส่ในโตรเจน และ คำรับทดลองที่ใส่ในโตรเจนในชุดดินยโสธร ส่วนคำรับทดลองที่ให้เส้นผ่านศูนย์กลางต่ำที่สุด ได้แก่คำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจนในชุดดินน้ำพอง ที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางเท่ากับ 3.93 มิลลิเมตรต่อต้าน

4.3.8 จำนวนปมของกระถินณรงค์

จากตารางที่ 4.3.8 จะเห็นได้ว่าในช่วงการเจริญเติบโตที่อายุ 1 เดือน 2 เดือน และ 3 เดือน พบว่าตำรับทดลองต่างๆ จะให้จำนวนปมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ทั้งในชุดดินยโสธร และ ชุดดินน้ำพอง กล่าวคือในช่วงระยะอายุ 1 เดือนของชุดดินน้ำพองพบว่า ตำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมมีจำนวนปมสูงที่สุดคือ 33 ปมต่อต้น รองลงมาได้แก่ตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมแต่ใส่ไนโตรเจนคือ 17 ปมต่อต้นในชุดดินเดียวกัน ซึ่งไม่แตกต่างกันทางสถิติจากตำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดดินยโสธรที่มีจำนวนปมเท่ากับ 13 ปมต่อต้น ส่วนตำรับทดลองที่ให้จำนวนปมต่ำที่สุดได้แก่ตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม แต่ใส่ไนโตรเจนในชุดดินยโสธรที่มีจำนวนปมเท่ากับ 1 ปมต่อต้นเท่ากัน ส่วนในระยะอายุ 3 เดือน พบว่าตำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดดินน้ำพองให้จำนวนปมสูงที่สุดคือ 63 ปมต่อต้น รองลงมาคือตำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดดินยโสธรที่ให้จำนวนปมเท่ากับ 30 ปมต่อต้น สุดท้ายได้แก่ตำรับทดลองที่ใส่ และ ไม่ใส่ไนโตรเจนที่มีจำนวนปมเท่ากับ 5 ปมต่อต้น ตามลำดับ แต่เมื่อถึงช่วงระยะการเจริญเติบโตที่อายุ 4 เดือน พบว่า ตำรับทดลองต่างๆ ให้จำนวนปมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$) โดยพบว่าตำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดดินน้ำพองให้จำนวนปมสูงที่สุดคือ 187 ปมต่อต้น รองลงมาได้แก่ตำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดดินยโสธรคือ 43 ปมต่อต้น สุดท้ายได้แก่ตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ไนโตรเจนในชุดดินยโสธร และชุดดินน้ำพอง ซึ่งให้จำนวนปมต่ำที่สุดคือ 22 ปมต่อต้นเท่ากัน ส่วน ในการเจริญเติบโตที่อายุ 2 เดือน พบว่าตำรับทดลองให้จำนวนปมรากแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) โดยพบว่าตำรับทดลองที่ให้จำนวนปมสูงที่สุดได้แก่ตำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดดินน้ำพองคือ 45 ปมต่อต้น รองลงมาคือตำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดดินเดียวกัน ซึ่งไม่แตกต่างจากตำรับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดดินยโสธร ที่มีจำนวนปมเท่ากับ 19 และ 17 ปมต่อต้นตามลำดับ ส่วนตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม ไม่ใส่ไนโตรเจนในชุดดินน้ำพองให้จำนวนปมต่ำที่สุดคือ 4 ปมต่อต้น ซึ่งไม่แตกต่างกันทางสถิติจากตำรับทดลองที่ใส่ไนโตรเจนในชุดดินยโสธร ที่มีจำนวนปมเท่ากับ 5 ปมต่อต้น นอกจากนี้ยังสังเกตเห็นว่าตำรับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม ไม่ใส่ไนโตรเจนไม่มีการติดปม

4.3.9 น้ำหนักสดต้นของกระถินณรงค์

จากตารางที่ 4.3.9 จะเห็นได้ว่าในช่วงระยะการเจริญเติบโตที่อายุ 1 เดือน 2 เดือน และ 4 เดือนพบว่าตำรับทดลองต่างๆ ให้น้ำหนักสดต้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) กล่าวคือในเดือนที่ 1 ของชุดดินยโสธร พบว่าตำรับทดลองที่ใส่ไนโตรเจนให้น้ำหนักสดต้นสูงที่สุดคือ 5.77 กรัมต่อต้น ซึ่งไม่แตกต่างจากตำรับทดลองที่ใส่ไนโตรเจนในชุดดินน้ำพองที่

ให้น้ำหนักสดต้นเท่ากับ 5.33 กรัมต่อต้น และค่ารับทผลงที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดคินยโสธรคือ 4.90 กรัมต่อต้น รองลงมาได้แก่ ค่ารับทผลงที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดคินน้ำพองแต่ให้น้ำหนักสดต้นไม่แตกต่างกันทางสถิติไปจากค่ารับทผลงที่ไม่ใส่ในโตรเจน ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมคือ 4.53 และ 4.10 กรัมต่อต้นตามลำดับ ส่วนค่ารับทผลงที่ให้จำนวนปมด้าที่สุดได้แก่ค่ารับทผลงที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม ไม่ใส่ในโตรเจนที่ให้น้ำหนักสดต้นเท่ากับ 1.83 กรัมต่อต้น ส่วนในระยะอายุ 2 เดือนพบว่าค่ารับทผลงที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดคินยโสธรให้น้ำหนักสดต้นสูงที่สุดคือ 12.7 กรัมต่อต้น แต่ไม่แตกต่างกันทางสถิติจากค่ารับทผลงที่ใส่ในโตรเจนในชุดคินเดียวกัน และ ค่ารับทผลงที่ใส่ในโตรเจนในชุดคินน้ำพองคือ 11.33 และ 10.9 กรัมต่อต้นตามลำดับ ส่วนค่ารับทผลงที่ให้น้ำหนักสดต้นด้าที่สุด ได้แก่ค่ารับทผลงที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม ไม่ใส่ในโตรเจนในชุดคินน้ำพองคือ 5.57 กรัมต่อต้น ส่วนในช่วงระยะการเจริญเติบโตที่อายุ 4 เดือน พบว่าค่ารับทผลงที่ให้น้ำหนักสดต้นสูงที่สุดได้แก่ค่ารับทผลงที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดคินน้ำพองคือ 37.33 กรัมต่อต้น รองลงมาคือค่ารับทผลงที่ไม่ใส่ในโตรเจนไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมที่ให้น้ำหนักสดต้นเท่ากับ 32.67 กรัมต่อต้น ซึ่งไม่แตกต่างจากค่ารับทผลงที่ใส่เชื้อไรโซเบียมในชุดคินยโสธร และ ค่ารับทผลงที่ใส่ในโตรเจนในชุดคินน้ำพองคือ 31.50 และ 31.33 กรัมต่อต้น ส่วนค่ารับทผลงที่ให้น้ำหนักสดต้นด้าที่สุดได้แก่ค่ารับทผลงที่ใส่ และ ไม่ใส่ในโตรเจนในชุดคินยโสธรที่ให้น้ำหนักสดต้นเท่ากับ 26 กรัมต่อต้นเท่ากันส่วนในระยะการเจริญเติบโตที่อายุ 3 เดือน พบว่าน้ำหนักสดต้นไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) ซึ่งค่ารับทผลงที่ใส่ในโตรเจนทั้งในชุดคินยโสธร และชุดคินน้ำพองมีแนวโน้มให้น้ำหนักสดต้นสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ค่ารับทผลงที่ใส่เชื้อไรโซเบียม และ สุดท้ายได้แก่ค่ารับทผลงที่ไม่ใส่ในโตรเจน ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม

4.3.10 น้ำหนักแห้งต้นของกระถินณรงค์

จากข้อมูลในตารางที่ 4.3.10 จะเห็นได้ว่าในช่วงระยะการเจริญเติบโตที่อายุ 1 เดือน พบว่าค่ารับทผลงต่างๆ ให้น้ำหนักแห้งต้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$) ซึ่งพบว่าค่ารับทผลงที่ใส่เชื้อไรโซเบียม ในชุดคินยโสธร ให้น้ำหนักแห้งต้นสูงที่สุดคือ 1.77 กรัมต่อต้น ซึ่งไม่แตกต่างกันทางสถิติจากค่ารับทผลงที่ใส่ในโตรเจน ในชุดคินน้ำพอง กับชุดคินยโสธร และ ค่ารับทผลงที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ในโตรเจนในชุดคินยโสธรคือ 1.43 1.33 และ 1.13 กรัมต่อต้น สุดท้ายได้แก่ค่ารับทผลงที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม ไม่ใส่ในโตรเจนในชุดคินน้ำพอง ที่ให้น้ำหนักแห้งต้นเท่ากับ 0.47 กรัมต่อต้น ส่วนในการเจริญเติบโตที่อายุ 2 เดือน 3 เดือน และ 4 เดือน พบว่าน้ำหนักแห้งต้น ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) แต่ในชุดคินยโสธรพบว่า ค่ารับทผลงที่ใส่เชื้อไรโซเบียมมีแนวโน้มให้น้ำหนักแห้งต้นสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ค่ารับทผลงที่ใส่ในโตรเจน และสุดท้ายได้แก่ค่ารับทผลงที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม ไม่ใส่ในโตรเจน ส่วนในชุดคิน

น้ำพอง ในช่วงระยะอายุ 2 เดือน และ 3 เดือน พบว่าค่ารับทดลองที่ใส่ไนโตรเจน มีแนวโน้มให้น้ำหนักแห้งต้นสูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียม สุดท้ายได้แก่ค่ารับทดลองที่ไม่ใส่ เชื้อไรโซเบียม ไม่ใส่ไนโตรเจน แต่กลับพบว่าในช่วงระยะอายุ 4 เดือน ค่ารับทดลองที่ใส่เชื้อไรโซเบียม ให้น้ำหนักแห้งต้นสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ค่ารับทดลองที่ใส่ไนโตรเจน สุดท้ายได้แก่ค่ารับทดลองที่ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียมไม่ใส่ไนโตรเจน

ตารางที่ 4.3.1 ความสูงของกระถินเทพาที่อายุต่าง ๆ (เซนติเมตรต่อต้น)

ค่ารับทดลอง	อายุ			
	1 เดือน	2 เดือน	3 เดือน	4 เดือน
ชุดดินบโสร				
-N / -R	30.00	40.67	48.77 a	51.67
+N / -R	33.33	44.67	53.33 a	65.00
-N / +R	37.00	48.33	51.00 a	70.33
ชุดดินน้ำพอง				
-N / -R	15.67	27.33	35.00 b	47.00
+N / -R	26.33	36.33	49.00 a	55.00
-N / +R	26.67	36.00	48.33 a	62.33
F-test	ns	ns	*	ns
C.V.(%)	11.9	2.44	6.87	5.72

- หมายเหตุ: 1) -N / -R = ไม่ใส่ไนโตรเจน และ ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 +N / -R = ใส่ไนโตรเจนอัตรา 12 กิโลกรัมต่อไร่ และไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 -N / +R = ไม่ใส่ไนโตรเจน ใส่เชื้อไรโซเบียม
 2) ns = ไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์
 3) * = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์
 4) ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่กำกับด้วยตัวอักษรเหมือนกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์

ตารางที่ 4.3.2 เส้นผ่าศูนย์กลางของกระถินเทพาที่อายุต่าง ๆ (มิลลิเมตรต่อต้น)

คำรับทดลอง	อายุ			
	1 เดือน	2 เดือน	3 เดือน	4 เดือน
ชุดดินยโสธร				
-N / -R	2.27 cd	3.57	4.73 a	5.63
+N / -R	2.70 abc	3.90	4.70 a	7.00
-N / +R	3.23 a	4.08	4.77 a	7.13
ชุดดินน้ำพอง				
-N / -R	1.73 d	2.60	3.00 b	3.33
+N / -R	2.87 ab	3.10	4.30 a	5.70
-N / +R	2.47 bc	3.20	4.37 a	6.00
F-test	**	ns	*	ns
C.V.(%)	7.83	7.52	9.68	9.50

- หมายเหตุ: 1) -N / -R = ไม่ใส่ไนโตรเจน และ ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 +N / -R = ใส่ไนโตรเจนอัตรา 12 กิโลกรัมต่อไร่ และ ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 -N / +R = ไม่ใส่ไนโตรเจน ใส่เชื้อไรโซเบียม
 2) ns = ไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์
 3) * = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์
 4) ** = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซนต์
 5) ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่กำกับด้วยตัวอักษรเหมือนกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์

ตารางที่ 4.3.3 จำนวนปมรากของกระถินเทพาที่อายุต่าง ๆ

ตำรับทดลอง	อายุ			
	1 เดือน	2 เดือน	3 เดือน	4 เดือน
ชุดดินยโสธร				
-N / -R	2 c	2 c	3 c	5 de
+N / -R	2 c	3 c	5 bc	7 cd
-N / +R	13 a	13 b	37 a	100 b
ชุดดินน้ำพอง				
-N / -R	2 c	3 c	2 c	3 e
+N / -R	4 b	10 b	13 b	15 c
-N / +R	15 a	48 a	58 a	153 a
F-test	*	*	*	**
C.V.(%)	34.22	46.28	45.69	48.42

- หมายเหตุ:
- 1) -N / -R = ไม่ใส่ไนโตรเจน และ ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 +N / -R = ใส่ไนโตรเจนอัตรา 12 กิโลกรัมต่อไร่ และ ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 -N / +R = ไม่ใส่ไนโตรเจน ใส่เชื้อไรโซเบียม
  - 2) * = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์
  - 3) ** = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซ็นต์
  - 4) ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่กำกับด้วยตัวอักษรเหมือนกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์

ตารางที่ 4.3.4 น้ำหนักสดต้นของกระถินเทพาที่อายุต่าง ๆ

ตำรับทดลอง	อายุ			
	1 เดือน	2 เดือน	3 เดือน	4 เดือน
ชุดดินบโสร				
-N / -R	4.27	13.53	17.67 abc	22.00
+N / -R	6.07	14.33	18.33 abc	39.00
-N / +R	8.90	15.00	19.00 a	40.00
ชุดดินน้ำพอง				
-N / -R	1.23	3.43	5.03 d	5.40
+N / -R	4.20	8.53	14.33 c	23.00
-N / +R	4.27	9.37	15.33 bc	35.00
F-test	ns	ns	**	ns
C.V.(%)	24.51	19.92	8.41	17.22

- หมายเหตุ: 1) -N / -R = ไม่ใส่ไนโตรเจน และ ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 +N / -R = ใส่ไนโตรเจนอัตรา 12 กิโลกรัมต่อไร่ และ ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 -N / +R = ไม่ใส่ไนโตรเจน ใส่เชื้อไรโซเบียม
 2) ns = ไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์
 3) ** = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซ็นต์
 4) ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่กำกับด้วยตัวอักษรเหมือนกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์

ตารางที่ 4.3.5 น้ำหนักแห้งดินของกระถินเทพาที่อายุต่าง ๆ

คำรับทดลอง	อายุ			
	1 เดือน	2 เดือน	3 เดือน	4 เดือน
ชุดดินยโสธร				
-N / -R	0.93	2.73	5.10 bc	7.30
+N / -R	1.40	3.07	5.37 ab	12.67
-N / +R	2.03	3.17	5.80 a	14.67
ชุดดินน้ำพอง				
-N / -R	0.27	0.77	1.30 e	1.57
+N / -R	0.90	1.80	3.83 d	7.17
-N / +R	0.67	1.77	4.57 c	12.23
F-test	ns	ns	**	ns
C.V.(%)	26.40	22.76	5.28	20.08

- หมายเหตุ: 1) -N / -R = ไม่ใส่ไนโตรเจน และ ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 +N / -R = ใส่ไนโตรเจนอัตรา 12 กิโลกรัมต่อไร่ และ ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 -N / +R = ไม่ใส่ไนโตรเจน ใส่เชื้อไรโซเบียม
 2) ns = ไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์
 3) ** = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซนต์
 4) ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่กำกับด้วยตัวอักษรเหมือนกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์

ตารางที่ 4.3.6 ความสูงของกระถินณรงค์ที่อายุต่าง ๆ

ตำรับทดลอง	อายุ			
	1 เดือน	2 เดือน	3 เดือน	4 เดือน
ชุดดินยโสธร				
-N / -R	26.00 b	33.50 c	44.33	56.67
+N / -R	33.67 a	36.67 bc	46.67	57.33
-N / +R	33.33 a	40.00 a	44.67	59.33
ชุดดินน้ำพอง				
-N / -R	16.00 c	27.50 d	40.00	58.33
+N / -R	29.33 ab	39.00 ab	47.00	68.33
-N / +R	31.67 a	35.67 bc	47.67	65.67
F-test	**	**	ns	ns
C.V.(%)	5.85	2.81	9.93	11.84

- หมายเหตุ: 1) -N / -R = ไม่ใส่ไนโตรเจน และ ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 +N / -R = ใส่ไนโตรเจนอัตรา 12 กิโลกรัมต่อไร่ และไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 -N / +R = ไม่ใส่ไนโตรเจน ใส่เชื้อไรโซเบียม
 2) ns = ไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์
 3) ** = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซนต์
 4) ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่กำกับด้วยตัวอักษรเหมือนกันแสดงว่าไม่แตกต่างกัน
 ในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์

ตารางที่ 4.3.7 เส้นผ่าศูนย์กลางของกระถินณรงค์ที่อายุต่าง ๆ

คำรับทดลอง	อายุ			
	1 เดือน	2 เดือน	3 เดือน	4 เดือน
ชุดดินยโสธร				
-N / -R	2.60 b	3.40	4.67 abc	6.17
+N / -R	3.10 b	3.87	4.40 abc	6.47
-N / +R	3.90 a	4.33	4.90 ab	6.23
ชุดดินน้ำพอง				
-N / -R	1.93 c	2.80	3.93 c	6.73
+N / -R	3.00 b	3.70	5.00 a	7.33
-N / +R	2.70 b	3.47	4.17 bc	7.23
F-test	*	ns	*	ns
C.V.(%)	8.39	9.07	8.82	8.27

- หมายเหตุ:
- 1) -N / -R = ไม่ใส่ไนโตรเจน และ ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 +N / -R = ใส่ไนโตรเจนอัตรา 12 กิโลกรัมต่อไร่ และ ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 -N / +R = ไม่ใส่ไนโตรเจน ใส่เชื้อไรโซเบียม
  - 2) ns = ไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์
  - 3) * = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์
  - 4) ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่กำกับด้วยตัวอักษรเหมือนกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์

ตารางที่ 4.3.8 จำนวนปมรากของกระถินณรงค์ที่อายุต่าง ๆ

ตำรับทดลอง	อายุ			
	1 เดือน	2 เดือน	3 เดือน	4 เดือน
ชุดดินยโสธร				
-N / -R	1 c	0 d	5 d	22 e
+N / -R	1 c	5 c	5 d	38 c
-N / +R	13 b	17 b	30 b	43 b
ชุดดินน้ำพอง				
-N / -R	6 c	4 c	12 cd	22 e
+N / -R	17 b	19 b	18 cd	28 d
-N / +R	33 a	45 a	63 a	187 a
F-test	*	*	*	**
C.V.(%)	18.00	60.43	28.24	12.40

- หมายเหตุ:
- 1) -N / -R = ไม่ใส่ไนโตรเจน และไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 +N / -R = ใส่ไนโตรเจนอัตรา 12 กิโลกรัมต่อไร่ และไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 -N / +R = ไม่ใส่ไนโตรเจน ใส่เชื้อไรโซเบียม
  - 2) ns = ไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์
  - 3) * = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์
  - 4) ** = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซนต์
  - 5) ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่กำกับด้วยตัวอักษรเหมือนกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์

ตารางที่ 4.3.9 น้ำหนักสดต้นของกระถินณรงค์ที่อายุต่าง ๆ

ตำรับทดลอง	อายุ			
	1 เดือน	2 เดือน	3 เดือน	4 เดือน
ชุดดินยโสธร				
-N / -R	4.10 b	9.90 b	14.00	26.00 c
+N / -R	5.77 a	11.33 ab	16.00	26.00 c
-N / +R	4.90 ab	12.70 a	15.67	31.50 b
ชุดดินน้ำพอง				
-N / -R	1.83 c	5.57 c	11.17	32.67 b
+N / -R	5.33 a	10.90 ab	20.00	31.33 b
-N / +R	4.53 b	9.20 b	14.67	37.33 a
F-test	*	*	ns	*
C.V.(%)	18.96	24.51	20.31	17.49

- หมายเหตุ:
- 1) -N / -R = ไม่ใส่ไนโตรเจน และ ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 +N / -R = ใส่ไนโตรเจนอัตรา 12 กิโลกรัมต่อไร่ และ ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 -N / +R = ไม่ใส่ไนโตรเจน ใส่เชื้อไรโซเบียม
  - 2) ns = ไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์
  - 3) * = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์
  - 4) ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่กำกับด้วยตัวอักษรเหมือนกันแสดงว่าไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์

ตารางที่ 4.3.10 น้ำหนักแห้งต้นของกระถินณรงค์ที่อายุต่าง ๆ

คำรับทดลอง	อายุ			
	1 เดือน	2 เดือน	3 เดือน	4 เดือน
ชุดดินยโสธร				
-N / -R	1.13 abc	2.50	4.47	10.37
+N / -R	1.33 ab	2.80	5.17	10.43
-N / +R	1.77 a	3.23	5.37	12.50
ชุดดินน้ำพอง				
-N / -R	0.47 c	1.37	4.50	12.33
+N / -R	1.43 ab	2.60	6.63	12.00
-N / +R	1.00 bc	2.20	5.33	13.33
F-test	*	ns	ns	ns
C.V.(%)	20.70	22.86	12.16	14.99

- หมายเหตุ: 1) -N / -R = ไม่ใส่ไนโตรเจน และ ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 +N / -R = ใส่ไนโตรเจนอัตรา 12 กิโลกรัมต่อไร่ และ ไม่ใส่เชื้อไรโซเบียม
 -N / +R = ไม่ใส่ไนโตรเจน ใส่เชื้อไรโซเบียม
 2) ns = ไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์
 3) * = แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์
 4) ค่าเฉลี่ยในคอลัมน์เดียวกันที่กำกับด้วยตัวอักษรเหมือนกันแสดงว่าไม่แตกต่างกัน
 ในทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์